

*Бабенко В.Д.
Вільшанська загальноосвітня школа
I-III ступенів Недригайлівського району
Сумської області*

***Історико-краєзнавча робота
та музейна педагогіка у Вільшанській ЗОШ
I-III ступенів Недригайлівського району
Сумської області***

Історія краю, або краєзнавство, - один з найцікавіших напрямків сучасної науки. Обумовлено це тим, що ніколи не вичерпується допитливість людини, яка прагне дізнатися, що відбувалося на землі, де вона народилася і живе, що було до неї, як жили її прародичі, що переживали, з якими труднощами стикалися, як їх переборювали; всю різнобарвну палітру життя.

З цією метою у 2002 році у Вільшанській ЗОШ I-III ступенів створено музей села Вільшана. Музей при Вільшанській ЗОШ I-III ступенів є осередком освіти і виховання, який сприяє формуванню в учнів національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, забезпеченню духовної єдності поколінь і призначений для вивчення, збереження та використання пам'яток природи і духовної культури.

Музей – це живий організм, який розвивається, матеріали фонду постійно поповнюються. Експозиції шкільного музею - результат тривалої, творчої, а іноді важкої, але захоплюючої роботи учнів. Це звіт про пошук та база для подальшої навчально-пізнавальної діяльності учнів. Мова музею – мова оригіналу, першоджерела історичної інформації. Шкільний музей сприяє розвитку пізнавальних здібностей учнів. Вони працюють з документами, літературою, звертаються за допомогою в збиранні матеріалів до населення, навчаються спостерігати, аналізувати, обмінюватись досвідом, передають свої знання іншим, набувають навичок культури. Працюючи в музеї, діти навчаються використовувати свої знання на практиці. В свою чергу матеріали шкільного музею, які використовуються на уроках, оживляють навчальний процес,

наповнюють його більш конкретним змістом, сприяють міцному засвоєнню знань, більш емоційно діють на учня.

Згідно з тематико-експозиційним планом робота музею спрямована на:

- розвиток, збагачення й удосконалення матеріальної бази музею;
- організацію пошукової роботи з вивченням рідного краю;
- розвиток краєзнавства;
- екскурсійну та пропагандистську роботу.

Основу музею становлять оригінальні експозиційні розділи:

- Сива історія села;
- Вони пройшли дорогами війни;
- Етнографічний куточок;
- Схиліться! Свічку запаліть;
- Ти скажеш не було Голодомору?;
- Чорнобиль – трава гірка;
- М.Д.Фененко – лікар, поет, громадський діяч;
- Зорепадом летять роки.

На базі музею створена група екскурсоводів. Відвідувачами музею є не лише учні школи, але й жителі району і області. Відвідав наш музей волонтер із штату Теннессі Кевін Томпсон. Він був вражений тим, як школа пишається історією свого села, культурою та традиціями.

Учні школи ведуть значну пошукову роботу. Під час дослідження теми Голодомору 1932-1933 років було створено рукописну «Книгу скорботи» спогадів жертв та свідків Голодомору, де записано 45 свідчень. Зроблено 11 відеозаписів свідків голодомору. Було встановлено, що в селі Вільшана в 1933 році від штучного голоду вимерло 714 осіб, в тому числі 62 сімейства. Трупі померлих ховали в масових могилах, але були поховані і на обніжках городів. Встановлено список громадян сільської ради померлих від голоду - 52 особи. В період підготовки до 65-річчя Великої Перемоги пошукова робота велася за напрямками: «Жителі села, обпалені війною», «Діти війни», «Вільшанські оstarбайтери», «Вчителі на фронтах Великої Вітчизняної війни». Пам'ять

солдата, дитини війни – це той голос історії, який ми повинні слухати щодня, як голос правди про Велику Вітчизняну війну.

В день святкування Великої Перемоги у школі відкрито дві меморіальні дошки на честь жителів села Героя Радянського Союзу Денисенка М.І. і кавалера трьох орденів Слави Рибалка В.М.. Зібрані матеріали про спалене 8 вересня 1943 року село Рудку. Найбільшою цінністю музею є матеріали про випускника нашої школи Фененка М.Д. – лікаря, поета, громадського діяча.

Традиційними стали зустрічі із Абаровським І.К., директором Недригайлівського краєзнавчого музею. Під час останньої зустрічі він ознайомив учнів з походом-реквієм «Останній шлях Кобзаря» (С. Петербург – Канів 9.03-10.03, 8.05-22.05.1991р.) Організував цей похід і очолював його голова Українського братства шанувальників Тараса Шевченка Юрій Лукич Даниленко. Недригайлівщина - земля батька, керівника Походу – Луки Даниленка. Під час походу учасники подолали більше 2 тис. км. поїздом, автобусом, пароплавом, пішки. Вони намагались відтворити, як було і 130 років тому: 12 пам'ятних стел, капличок, бронзових дошок було встановлено і освячено під час цього Походу. Розповідь про цей маловідомий похід-реквієм дуже зворушила учнів.

Одна із форм краєзнавства – це мандрівки та екскурсії, під час яких учні безпосередньо знайомляться з навколишнім середовищем, у них виникають умови для творчої роботи.

Щодо дидактичного значення шкільного краєзнавства, то воно забезпечує наочність викладання предметів, активізує учнів, підвищує їхнє прагнення до самостійності в роботі, прищеплює їм практичні навички і вміння, формує наукове світорозуміння, заохочує до посильної участі у громадському житті, виховує в учнів почуття патріотизму.

Матеріали музею використовуються на уроках історії, української літератури, народознавства, у початкових класах. Краєзнавчий матеріал, включений в урок, збагачує програмовий матеріал, робить його більш чітким,

логічним і переконливим, активізує інтерес учнів до предметів , виховує громадянина незалежної України.

Заняття краєзнавством істотно змінює характер праці самого вчителя. Це шлях до підвищення кваліфікації педагогічної майстерності, це дорога до дослідницької діяльності. Матеріали, зібрані учнями, використанні при написанні «Вільшанської книги пам'яті». Нині ми ведемо дослідження за темою «Хутір Жовтоніжки – історія без продовження».

Нам і сьогодні, як маяк, світять думки із «Повчання дітям» Володимира Мономаха: « Якщо ви при силі , хоч раз вклонітесь до землі, а коли вам стане немічно - то тричі». Хай єднає нас, українців, добре слово, благородні вчинки, історія держави, а наші предки стануть для нас взірцем високих ідеалів, ідеалів витримки, сили духу, життєстійкості , працелюбності. Нехай з гордістю кожен з нас скаже : « Я починаю з отчої землі».

Ми повинні пам'ятати нашу історію , власну , правдиву , не вигадану , а ту , яка реально існувала , яку мають знати прийдешні покоління.

Пам'ять виховує душу.